

การศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก

Needs Assessment of the development for Wat Mae ka Thok Wak Elderly School

ลำไย สีหามาตย์¹, ดร.ณิ อภัยการวิ² และ วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์³

Lumyai Seehamat¹, Darunee Apaikawee² and Wilaiporn Rittikoo³

Received : 16 เม.ย. 2565

Revised : 17 ก.ย. 2565

Accepted : 22 ก.ย. 2565

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก 2) ประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุ ประชากร คือ ผู้สูงอายุในตำบลแม่กา จำนวน 150 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 75 คน และผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ เจ้าอาวาส ประธานโรงเรียนผู้สูงอายุ ครูจิตอาสาโรงเรียนผู้สูงอายุ และนักเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.79 จำนวน 19 ข้อ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_m) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมของผู้สูงอายุส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก มี 2 กิจกรรม 1.1) กิจกรรมในวันสำคัญทางด้านพระพุทธศาสนาและ 1.2) กิจกรรมโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก 2) การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก มีค่า PNI_m โดยรวมเท่ากับ 0.16 และ 3) แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดโทกหวาก ประกอบด้วย 3.1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 3.2) ด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม 3.3) ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ 3.4) ด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอน ซึ่งกิจกรรมที่นักเรียนสนใจมากที่สุด คือ กิจกรรมด้านพระพุทธศาสนา รองลงมา คือ กิจกรรมการเรียนการสอน โดยกิจกรรมที่มีความต้องการมากที่สุด คือ กิจกรรมด้านการเรียนรู้

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น, การจัดการศูนย์การเรียนรู้, ผู้สูงอายุ

Abstract

This research was aimed 1) to examine service usage behavior 2) to need assessment of the development for Wat Thonk Wak elderly school 3) to explore guidelines to develop the service of the Wat Mae ka Thok wak school. The study population was elderly people in Mae Ka Sub-district 150 people. The sample was 75 people by simple random sampling. The key informant was the abbot, the Volunteer Teacher and 12 elderly students. The instruments were used questionnaire 19 items, total reliability were 0.79 and semi-structured interview. The data analysis was used frequency, percentage, mean, standard

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา อีเมล: paepaelumyai@gmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิจัยและประเมินผล วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

¹ Assistant Professor, Curriculum and Instruction, College of Education, University of Phayao, Email:paepaelumyai@gail.com

² Lecturer, Research and evaluation, College of Education, University of Phayao

³ Assistant Professor, Curriculum and Instruction, College of Education, University of Phayao

deviation. and the Essential Needs Priority Index (PNI_M), and the qualitative data analysis used content analysis.

The results of the research found that 1. The behavior of the elderly mostly participated in the activities of Wat Thok Wak, which consisted of 2 activities. 1) Activities on important buddhist days and 2) activities at Wat Thok Wak school for the elderly. 2. The need assessment for the development of development school has an overall PNI_M value of 0.16. 3. Guidelines for the development of the elderly have 4 elements of: 1) Learning Activities 2) Buildings, premises and environments 3) Media, materials, and equipment and 4) Volunteer teachers. The activities that have highest interest was Buddhism and learning activities, and the most demanding activities were learning activities.

Keywords: Needs Assessment, Learning Management center, Elderly

บทนำ

ในปี 2564 ประเทศไทยมีประชากรทั้งหมดประมาณ 66.17 ล้านคน โดยเป็นประชากรสัญชาติ ไทยและไม่ใช่สัญชาติไทยแต่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร 65 ล้านคน และประชากรที่ไม่ใช่ สัญชาติไทยและไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานย้ายถิ่นจากประเทศเพื่อนบ้านอีกประมาณ 3 ล้านคน ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา จำนวนรวมของประชากรไทยค่อนข้างจะคงตัวแล้ว คือเพิ่ม ขึ้นด้วยอัตราที่ต่ำมาก ปี 2557 – 2564 อัตราเพิ่มประชากรอยู่ที่ประมาณร้อยละ 0.5 ต่อปี และมี แนวโน้มว่าจะลดต่ำไปอีก จนถึงขั้นที่ประเทศไทยจะมีอัตราเพิ่มประชากรติดลบในอีกราว 10 ปี ข้างหน้า ในขณะที่จำนวนประชากรไทยใกล้จะถึงจุดอิ่มตัวแล้ว โครงสร้างอายุของประชากรกลับ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ประชากรไทยจากที่เคยเยาว์วัยในอดีตได้กลายเป็นประชากร สูงวัยในปัจจุบัน ในปี 2557 ประชากรสูงวัยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 12.57 ของประชากรทั้งหมด ประเทศไทยได้กลายเป็น “สังคมสูงวัย” มา ตั้งแต่ปี 2548 แล้ว เมื่อสัดส่วนประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) สูงถึงร้อยละ 10 ของประชากร ทั้งหมด ประเทศไทยกำลังจะกลายเป็น “สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์” เมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีมากถึงร้อยละ 20 ในปี 2565 หรือในอีกเพียง 7 ปีข้างหน้า และคาดว่าจะเป็ นสังคมสูงวัยระดับสุดยอดในอีกไม่ถึง 20 ปีข้างหน้าเมื่อประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีสัดส่วน ถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด ความเร็วของการสูงวัยของประชากรไทยเป็นผลมาจากการที่กลุ่มประชากรที่เกิดมากและ ตายน้อยภายหลังสันสงครามโลกครั้งที่สอง โดยเฉพาะ “ประชากรรุ่นเกิดล้าน” (เกิด ปี 2506-2526) กำลังเคลื่อนตัวเข้าสู่วัยสูงอายุ ในปี 2557 ประชากรรุ่นเกิดล้าน มีอายุ 31-51 ปี และกำลังมีอายุสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนจะกลายเป็นผู้สูงอายุอย่างเต็มตัวในอีกสิบกว่าปีข้างหน้า (วิชนี คุปตะวาทีน, และคณะ, 2562: 444-450)

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของสังคมไทยสะท้อนให้เห็นถึงระบบสาธารณสุขของประเทศได้พัฒนาขึ้น ทำให้ประชากรไทยมีอายุที่ยืนขึ้น หากแต่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จะยังคงดำเนินต่อไปไม่มีหยุดนิ่ง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของผู้สูงอายุก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมไทยที่มีความเชื่อและวัฒนธรรมที่มีความผูกพันกตัญญูต่อผู้เฒ่าผู้ใหญ่ การพัฒนาและการดูแลผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งที่ต้องไปด้วยกัน หากแต่สังคมไทยในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปสู่ระบบทุนนิยม การทำมาหากิน การทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุที่เกษียณอายุหรือผู้สูงอายุที่อยู่กับบ้านกับเรือน ต้องถูกโดดเดี่ยวให้อยู่ตามลำพังได้มีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น จากสภาพโรคตัวของเศรษฐกิจ จึงมีหน่วยงานเข้ามาร่วมมือกันพัฒนาผู้สูงอายุตามกำลังของแต่ละท้องถิ่น นำไปสู่การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุ (วิชนี คุปตะวาทีน และคณะ, 2562: 444-450)

การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลแมก้า คือ โรงเรียนผู้สูงอายุวัดแมก้าโทกหาวก จัดตั้งขึ้นภายใต้ความรับผิดชอบของเจ้าอาวาสวัดแมก้าโทกหาวก หมู่ที่ 17 ตำบลแมก้า อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พื้นที่ตั้งและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนใช้ร่วมกับวัดแมก้าโทกหาวก โดยพระครูเจ้าอาวาสได้ตระหนักเห็นความสำคัญจึงได้ใช้แนวคิด “คุณธรรมนำการพัฒนา” เพื่อสร้างสังคมคุณธรรมให้ รู้รัก สามัคคี และอยู่ดีมีสุข ให้เกิดขึ้นในชุมชนแมก้า มุ่งพัฒนาผู้สูงอายุให้มีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามัคคี มีเมตตาเอื้ออาทรต่อกัน พร้อมทั้งอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ยั่งยืน บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อความสุขความเจริญอย่างแท้จริง แต่การดำเนินงานของโรงเรียนได้งบประมาณในการสนับสนุนให้ดำเนินงานมาจากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธาและงบประมาณจากเทศบาลตำบลแมก้า (หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแมก้าโทกหาวก, 2564) ซึ่งในการดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนกระบวนการแรกที่สำคัญ คือ การหาความต้องการจำเป็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง กับการจัดศูนย์การเรียนรู้ของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแมก้าโทกหาวก

การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น และทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงและเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ (สวีสล ว่องวานิช, 2550: 12, Erdogan, 2010: 1-20) และนำผลของการประเมินความต้องการจำเป็นมาพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแมก้าโทกหาวก ให้สนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ให้ได้มากขึ้น โดยกระบวนการประเมินความต้องการจำเป็นที่ได้นำมาใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) การระบุความต้องการจำเป็น (needs identifications) เพื่อสำรวจความต้องการจำเป็น ทั้งหมดที่เกิดขึ้นในโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแมก้าโทกหาวก เป็นการระบุปัญหาที่พบว่าจะประเมินเรื่องใดเพื่อวัตถุประสงค์ใด กลุ่มใดบ้างที่มีความเสี่ยง ปัจจัยช่วยเหลือมีอะไรบ้าง การตอบสนองต่อการช่วยเหลือเป็นอย่างไร แหล่งทรัพยากรและศักยภาพของปัจจัยช่วยเหลือ 2) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (needs analysis) เพื่อวิเคราะห์สาเหตุที่นำไปสู่การเกิดความต้องการจำเป็นนั้น ๆ 3) การกำหนดแนวทางการแก้ไข (needs solution) การกำหนดแนวทางแก้ไขเพื่อให้ความต้องการจำเป็นนั้นหมดไป ในการวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหา และสอดคล้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ให้มีคุณภาพตามหลักการพัฒนาอย่างเป็นระบบของ สจ๊วต อุทรานันท์ (2532: 39) ซึ่งประกอบด้วย ระบบการดำเนินการร่างหลักสูตร ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพบริบทของสังคม นั่นก็คือ การประเมินความต้องการจำเป็นที่เป็นประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยคำนึงถึงธรรมชาติ ความต้องการ พฤติกรรมและปัญหาของผู้เรียน สื่อวัตถุประสงค์ โดยพิจารณาถึงแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ วิธีการสอนต่าง ๆ รวมทั้ง การประเมินในทุก ๆ ด้านของ Dick et al. (2005: 1-8) ให้มีสอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแมก้าโทกหาวก และสามารถนำผลการประเมินความต้องการจำเป็น มาเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพต่อไป

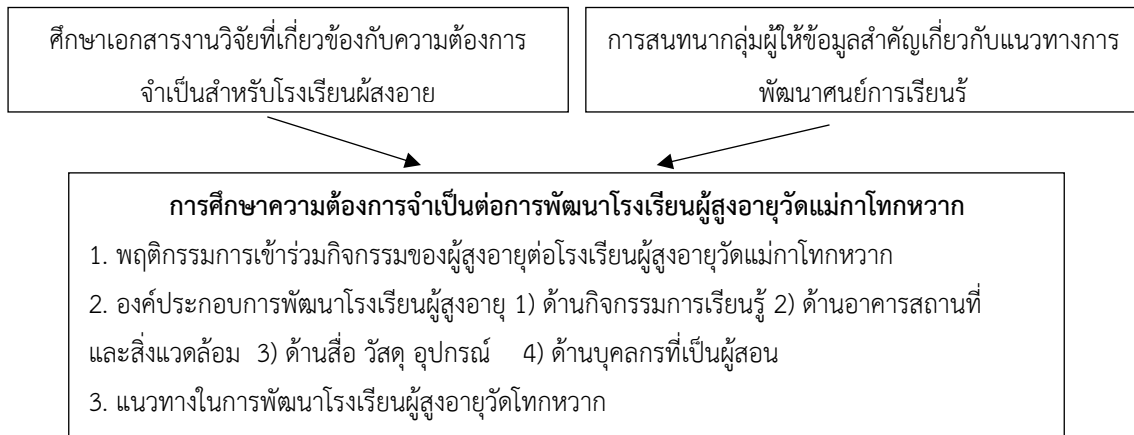
ดังนั้นผู้วิจัยจึงให้ความสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแมก้าโทกหาวก โดยนำความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาประกอบการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุ อาศัยหลักการของทางการวิจัย ซึ่งวิธีการที่มีความน่าเชื่อถือ คือ การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น และทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงและเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ ในโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแมก้าโทกหาวกต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุต่อโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแมก้าโทกหาวก
2. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแมก้าโทกหาวก
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแมก้าโทกหาวก

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการศึกษา การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับความต้องการจำเป็น โดยใช้แนวคิด ของ สุวิมล ว่องวานิช (2550: 12) การประเมินความต้องการจำเป็น เป็นการประเมินเพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นกับสภาพที่ควรจะเป็น และทำให้ได้ข้อมูลที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงและเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ และได้ปรับกรอบแนวคิดของ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2564: 22-61) และให้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยกับผู้สูงอายุ จึงสรุปได้เป็นกรอบแนวคิดดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย การศึกษาความต้องการจำเป็นต่อการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร คือ นักเรียนและครูจิตอาสาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่กา จำนวน 150 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนและครูจิตอาสาโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่กา ได้ขนาดของตัวอย่างทั้งหมด 75 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) และผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) คือ เจ้าอาวาสวัดแม่กาโทกหวาก ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนผู้สูงอายุโรงเรียนวัดแม่กาโทกหวาก ครูจิตอาสา และนักเรียนโรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วยคำถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการใช้บริการศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่กา มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ ทั้งแบบที่ตอบได้คำตอบเดียว และตอบได้หลายคำตอบ

ตอนที่ 3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดโทกหวาก ประกอบด้วย 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 3) ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ 4) ด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอน เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's Rating Scale) (Likert 1967: 179) ที่มีการตอบสนองคู่

(Dual-Response Format) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมิน สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นในการให้บริการ

2.2 การสนทนากลุ่ม ซึ่งประกอบด้วยแนวทางในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุแบบองค์รวม ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 3) ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ 4) ด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยนำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา ไปนำเสนอกับโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวากตามกำหนดการ ที่จัดทำไว้ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยนัดหมายกับผู้ให้ข้อมูลพร้อมกับกลุ่มตัวอย่างและนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยตนเอง

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากตัวอย่าง มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ในแบบสอบถาม

3.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติ

3.5 ผู้วิจัยนัดวันเวลากับผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อดำเนินการสนทนากลุ่ม

3.6 ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มกับผู้ให้ข้อมูล ตามข้อคำถาม พร้อมกับบันทึกภาพและเสียงขณะดำเนินการ สนทนากลุ่ม

3.7 นำข้อมูลจากแบบสอบถามและการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของกิจกรรมวัดแม่กาโทกหวาก โดยใช้สถิติร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์บทสนทนากลุ่ม ใช้การถอดความและการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นความเรียง

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่คาดหวังของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.4 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก โดยใช้ดัชนีความสำคัญของลำดับความต้องการ จำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index: PNI_M

สรุปผล

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมของผู้สูงอายุต่อการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่กา พบว่าผู้สูงอายุ จะเข้าร่วมกิจกรรมของวัดแม่กาโทกหวากสูงที่สุด คือ การเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาคิดเป็นร้อยละ 100 และเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก คิดเป็นร้อยละ 75 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก

ตาราง 1 สภาพที่เป็นอยู่ สภาพที่ควรจะเป็นของความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก

ความต้องการจำเป็น	สภาพที่เป็นอยู่				สภาพที่ควรจะเป็น				PNI _M	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ		
ด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม										
1. อาคารสถานที่ อากาศถ่ายเทดี ปลอดภัย	3.47	0.84	ปานกลาง	5	4.17	0.81	มาก	4	0.20	2
2. อาคารสถานที่ มีความมั่นคงปลอดภัย	3.65	0.81	มาก	3	4.16	0.72	มาก	5	0.14	3
3. มีแสงสว่างเพียงพอ	3.61	0.87	มาก	4	4.32	0.77	มาก	2	0.20	2
4. ไม่มีมลพิษทางเสียงรบกวน	3.93	0.89	มาก	1	4.25	0.81	มาก	3	0.08	5
5. ห้องสุขามีความสะอาด และเพียงพอ	3.91	0.90	มาก	2	4.32	0.84	มาก	2	0.10	4
6. ห้องอาหารมีความสะอาด ปลอดภัย	3.53	0.74	มาก	6	4.39	0.61	มาก	1	0.24	1
รวม	3.68	0.84	มาก	3	4.27	0.76	มาก	4	0.16	2
ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์										
1. มีสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนเพียงพอ	3.88	0.66	มาก	3	4.49	0.67	มาก	2	0.16	1
2. มีสื่อและเทคโนโลยี เข้ามาใช้ได้อย่างเพียงพอ เช่น คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์	3.92	0.67	มาก	2	4.31	0.61	มาก	3	0.10	3
3. มีระบบอินเทอร์เน็ต คอยให้บริการฟรี	3.97	0.93	มาก	1	4.57	0.55	มากที่สุด	1	0.15	2
รวม	3.92	0.75	มาก	2	4.46	0.61	มาก	2	0.14	3
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้										
1. กิจกรรมเหมาะกับวัยของผู้เรียน	3.35	0.89	ปานกลาง	4	4.24	0.67	มาก	4	0.27	2
2. กิจกรรมการเรียนรู้ มีความชัดเจน เข้าใจง่าย	3.48	1.00	ปานกลาง	2	4.32	0.68	มาก	3	0.24	3
3. ระยะเวลาในการ จัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	3.41	0.99	ปานกลาง	3	4.24	0.71	มาก	4	0.24	3

ตาราง 1 (ต่อ)

ความต้องการจำเป็น	สภาพที่เป็นอยู่				สภาพที่ควรจะเป็น				PNI _M	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ		
4. กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของผู้เรียน	3.35	0.97	ปานกลาง	4	4.68	0.55	มากที่สุด	1	0.40	1
5. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	4.25	0.86	มาก	1	4.56	0.60	มากที่สุด	2	0.07	4
รวม	3.57	0.94	มาก	4	4.41	0.64	มาก	3	0.24	1
ด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอน										
1. มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับภาระงานสอน	3.87	1.11	มาก	4	4.75	0.44	มากที่สุด	1	0.23	1
2. รับผิดชอบต่อการงานที่ได้รับมอบหมาย	3.69	0.94	มาก	5	4.51	0.62	มากที่สุด	5	0.22	2
3. มีความสุขและพึงพอใจต่องานที่ได้รับมอบหมาย	4.51	0.58	มากที่สุด	2	4.59	0.50	มากที่สุด	4	0.02	4
4. ปฏิบัติภาระงานเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้ดี	4.60	0.49	มากที่สุด	1	4.61	0.49	มากที่สุด	3	0.00	5
5. ศรัทธาต่อโรงเรียนผู้สูงอายุ	4.39	0.75	มาก	3	4.67	0.58	มากที่สุด	2	0.06	3
รวม	4.21	0.77	มากที่สุด	1	4.62	0.52	มากที่สุด	1	0.10	2
รวมทั้งหมด	3.83	0.84	มาก	-	4.43	0.64	มาก	-	0.16	

จากตาราง 1 ระดับสภาพที่เป็นอยู่ สภาพและดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก ในภาพรวม พบว่า เมื่อเรียงลำดับความต้องการจำเป็นตามสภาพที่เป็นอยู่จากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อยทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.77 ลำดับที่สอง คือ ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 ลำดับที่สาม คือ อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.84 และด้านสุดท้ายคือ กิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.57 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.94 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาสภาพที่ควรจะเป็น พบว่าด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 ลำดับที่สอง คือ ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 ลำดับที่สาม คือด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.64 และด้านสุดท้ายคือ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.76 ตามลำดับ

ส่วนดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_M) ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนผู้สูงอายุ วัดแม่กาโทกหวาก โดยรวม มีค่า $PNI_M = 0.16$ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่า $PNI_M = 0.24$ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีค่า $PNI_M = 0.16$ ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีค่า $PNI_M = 0.14$ และด้าน ด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอน มีค่า $PNI_M = 0.10$ ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุแบบองค์รวม ตำบลแม่กา เรียงตามความต้องการจำเป็นในแต่ละรายข้อย่อย พบว่า

3.1 ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า

- 1) อาคารสถานที่อากาศถ่ายเทดี ปลอดภัย
- 2) มีแสงสว่างเพียงพอ
- 3) ห้องอาหารมีความสะอาดปลอดภัย

3.2 ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์

- 1) มีสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนเพียงพอ
- 2) มีระบบอินเทอร์เน็ตคอยให้บริการฟรี
- 3) มีสื่อและเทคโนโลยีเข้ามาใช้อย่างเพียงพอ เช่น คอมพิวเตอร์ โปรเจคเตอร์

3.3 ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

- 1) กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของผู้เรียน
- 2) กิจกรรมเหมาะกับวัยของผู้เรียน
- 3) กิจกรรมการเรียนรู้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย
- 4) ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม

3.4 ด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอน

- 1) มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับภาระงานสอน
- 2) รับผิดชอบต่อภาระงานที่ได้รับมอบหมาย
- 3) ศรัทธาต่อโรงเรียนผู้สูงอายุ

จากผลการศึกษา พบว่า ในแต่ละด้านของการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า อาคารสถานที่อากาศถ่ายเทดี ปลอดภัย เนื่องจากสภาพอาคารมีขนาดเล็ก จำนวนนักเรียนล้นออกมานอกอาคาร ลักษณะของอาคารเป็นแบบอาคารเปิดสามารถเข้าได้ทั้ง 3 ทิศ ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ผลการศึกษามีความต้องการสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนเพิ่มขึ้น เนื่องจากว่างบประมาณในแต่ละปีไม่เพียงพอ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ มีความต้องการในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของผู้เรียน ให้เป็นระบบตามหลักของการพัฒนาการเรียนการสอน และด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอน ผลการศึกษามีความต้องการครูจิตอาสาตรงตามศาสตร์ที่มาสอนตามหลักการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

3.5 ผลการวิเคราะห์การสนทนา ซึ่งประกอบด้วยแนวทางในการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุแบบองค์รวมใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านอารมณ์ 3) ด้านสังคม และ 4) ด้านสติปัญญา พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก

1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก ยังไม่ได้วิเคราะห์ว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นการพัฒนาการในด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคมหรือด้านสติปัญญาแต่อย่างไร โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นจะเน้นจากความเชี่ยวชาญของครูจิตอาสาที่เข้ามาพัฒนา เช่น วิชากฎหมายน่ารู้ วิชางานประดิษฐ์ วิชาพระพุทธศาสนา วิชาการพูดในชุมชน อาจจะเนื่องจากจุดเริ่มต้นของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก เป็นการริเริ่มมาจาก

เจ้าอาวาสวัดแม่กาโทกหวาก ที่ตระหนักเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ได้แก่ จำนวนผู้สูงอายุในชุมชนเพิ่มขึ้นและมีการว่างงาน ผู้สูงอายุมีสุขภาพเสื่อมลง เช่น เจ็บป่วยเรื้อรังเพิ่มขึ้น ผู้สูงอายุมีปัญหาด้านสุขภาพจิต ภาวะซึมเศร้า และผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง

2) ได้เสนอของบประมาณสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ในโรงเรียนผู้สูงอายุ โดยการเสนอขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรในท้องถิ่น เช่น เทศบาลตำบลแม่กา มหาวิทยาลัยพะเยา บริษัทเอกชน เป็นต้น

3) สร้างขวัญและกำลังใจกับครูจิตอาสา พร้อมทั้งนักเรียนผู้สูงอายุ

4) จัดกิจกรรมที่เน้นการลงมือปฏิบัติมากกว่าการเรียนรู้ทางวิชาการ มีการเคลื่อนไหวของร่างกาย ที่ปลอดภัยไม่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุ กิจกรรมที่จัดควรพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา

5) ควรจัดระบบพี่เลี้ยงในการดูแลสำหรับนักเรียนที่เข้ามาใหม่ เนื่องจาก นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนนี้ แล้วไม่อยากจะสำเร็จการศึกษาออกจากโรงเรียนนี้ไป ดังนั้น ขนาดของโรงเรียนจะมีขนาดที่ใหญ่ขึ้นทุก ๆ ปี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะสร้างแผนในการรองรับจำนวนนักเรียนที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตต่อไป

สรุปผลการศึกษา พบว่า ในการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุจำเป็นต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและสุขอนามัย มาเป็นอันดับแรก จากนั้นเน้นกิจกรรมสนทนาการที่สอดแทรกวิชาการ โดยไม่เน้นวิชาการมากเกินไป มีการสอดแทรก ศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นร่วมบูรณาการกิจกรรม และจะเห็นได้ว่านักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนนี้แล้วไม่อยากจะสำเร็จการศึกษา หากแต่มีความจำกัดของสถานที่ งบประมาณ และบุคลากรจิตอาสาในการจัดกิจกรรม

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมของผู้สูงอายุต่อการใช้บริการของศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลแม่กา พบว่าผู้สูงอายุจะเข้าร่วมกิจกรรมของวัดแม่กาโทกหวากสูงสุด คือ การเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คิดเป็นร้อยละ 100 และเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก คิดเป็นร้อยละ 75 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากว่าเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ สอดคล้องกับโรงพยาบาลเปาโล พหลโยธิน (2563: 1) ที่ระบุว่า กิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุได้แก่ 1) กิจกรรมทางสังคม: ผู้สูงอายุ ควรมีกิจกรรมที่ได้พบปะเพื่อนฝูง หรือกิจกรรมนอกบ้าน เช่น เข้าวัด ทำบุญ ฟังธรรม นัดพบปะกับเพื่อนฝูงวัยเดียวกัน แต่ในกรณีผู้สูงอายุที่ไม่ชอบออกจากบ้าน หรือเพื่อนน้อย แนะนำชักชวน เพื่อน ๆ หรือญาติ พี่น้อง ลูกหลานแวะเวียนมาหาทำนบอย ๆ เพื่อคลายความเหงา ช่วยให้ท่านรู้สึกว่าเป็นคนสำคัญ ไม่ได้ถูกละเลย 2) กิจกรรมด้านการพัฒนาสังคม : ได้แก่ จัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีบทบาททางสังคม ทำประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น การทำความสะอาดวัด และศาสนสถานในโอกาสสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเข้าพรรษา ออกพรรษา หรือพัฒนาทำความสะอาดหมู่บ้านที่ตัวผู้สูงอายุพักอาศัย สอนหนังสือ หรือถ่ายทอดความรู้ ความสามารถของท่านให้กับเด็กรุ่นใหม่ ๆ ดังจะเห็นได้จากแนวคิดริเริ่มของการก่อตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวากมาจากท่านเจ้าอาวาส และทำให้โรงเรียนแห่งนี้ ได้รับความนิยมนจากผู้สูงอายุเป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้สูงอายุที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนผู้สูงอายุ ที่จัดขึ้น มีจำนวนที่มีมากขึ้นและไม่อยากจะเรียนจบจากสถาบันแห่งนี้ และสอดคล้องกับมณฑนา จริยรัตน์ไพศาล (2558: 86-99) ที่ได้เสนอแนะกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุไว้ว่า ช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมควรพิจารณาให้เหมาะสม ไม่ซ้ำซ้อนในวัน หรือเวลาที่จัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้สูงอายุมีโอกาสเข้าร่วมในทุกกิจกรรมที่จัดขึ้นได้ นั่นคือ กิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

2. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้สูงอายุแบบองค์รวม ตำบลแม่กา พบว่า ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_M) ในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนผู้สูงอายุ วัดแม่กาโทกหวาก โดยรวม มีค่า $PNI_M = 0.16$ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

มีค่า $PNI_M = 0.24$ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีค่า $PNI_M = 0.16$ ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีค่า $PNI_M = 0.14$ และด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอน มีค่า $PNI_M = 0.10$ ตามลำดับ อาจจะเนื่องจากว่า ผู้สูงอายุในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปมาก จากเมื่อก่อนเป็นสังคมเกษตรกรรมความสัมพันธ์ในครอบครัวเป็นครอบครัวใหญ่ ผู้สูงอายุไม่ถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง หากแต่ในสังคมปัจจุบันเป็นระบบทุนนิยมลูกหลานจำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ครอบครัวเป็นแบบครอบครัวเดี่ยว ส่งผลให้ผู้สูงอายุถูกปล่อยให้อยู่ตามลำพังเป็นจำนวนที่เพิ่มขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ดังนั้นเมื่อมีการสำรวจความต้องการจำเป็นในการจัดการศูนย์การเรียนรู้เพื่อผู้สูงอายุ จึงทำให้มีผลการประเมินที่สูงกว่าด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับการศึกษาของสถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้ (ม.ป.ป.) ทำการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุสูงส่งคมสูงวัยในเขตภาคใต้ตอนบน ความต้องการการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุสูงส่งคมสูงวัยในเขตภาคใต้ตอนบนโดยภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินความต้องการจำเป็นด้านที่สอง คือ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีค่า $PNI_M = 0.16$ เนื่องมาจากจำนวนผู้สูงอายุที่ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุมีจำนวนที่มากขึ้น ส่งผลให้มีความต้องการด้านอาคารและสถานที่ที่เพียงพอต่อจำนวนที่มากขึ้น และที่สำคัญยังเป็นการสร้างความมั่นใจในการเข้าร่วมกิจกรรมที่มีความปลอดภัยทางด้านอาคารและสถานที่ ส่งผลให้เกิดการความต้องการด้านนี้สูงเป็นอันดับที่สอง ส่วนในลำดับที่สามและสี่เป็น ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และด้านบุคลากร เนื่องจากว่าทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่เน้นวิชาการ ไม่ได้เน้นการลงมือปฏิบัติจึงทำให้ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ยังไม่มีความจำเป็น และในอีกด้าน คือ การลงมือปฏิบัติทำกิจกรรมส่วนใหญ่ผู้เรียนจะนำวัสดุมาเอง และทางด้านบุคลากร พบว่า ส่วนใหญ่บุคลากรเป็นครูจิตอาสาสามารถร่วมกิจกรรมเป็นแบบการกุศล การเสียสละ

3. ผลการศึกษาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุ วัดแม่กาโทกหวาก พบว่า แนวทางในการพัฒนาโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก ประกอบด้วย 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 3) ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ 4) ด้านบุคลากรที่เป็นผู้สอน พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหวาก เนื่องจากว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนผู้สูงอายุจัดทำตามความเชี่ยวชาญของครูจิตอาสา เช่น วิชากฎหมาย วิชาการพูดในที่สาธารณะ วิชางานประดิษฐ์ วิชาพระพุทธศาสนา วิชากิจกรรมเข้าจังหวะ หากแต่ขาดวิชาทางด้านสุนทรียะ เนื่องจากขาดครูจิตอาสาทางด้านนี้ ผลการศึกษาจึงพบประเด็นการเสนอให้มีวิชาที่สอดคล้องกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของผู้สูงอายุและที่สำคัญ คือ เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ไม่มีการจบออกจากโรงเรียน เมื่อไหร่ที่นักเรียนจบออกจากโรงเรียนนี้แล้ว สุดท้ายผู้สูงอายุก็ต้องกลับไปอยู่ที่บ้านตามลำพัง สอดคล้องกับการศึกษาของ รุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์ (2562: 54-61) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุควรเน้นเป็นการเรียนรู้แบบตลอดชีวิต และเน้นความรอบรู้ทางด้านสุขภาพเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นพบว่า สิ่งที่โรงเรียนผู้สูงอายุต้องการลำดับแรกคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของผู้เรียน ดังนั้นผู้ที่มีความรู้หรือหน่วยงานต้นสังกัดควรเข้ามาบริหารจัดการหลักสูตรของโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับบริบทและสอดคล้องกับหลักการพัฒนาผู้สูงอายุ

1.2 เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า งบประมาณในการบริหารจัดการโรงเรียนผู้สูงอายุมีจำนวนจำกัด ที่ได้มาโดยผู้มีจิตศรัทธาและหน่วยงานเทศบาลตำบลแม่กา ดังนั้นทางโรงเรียนควรจัดตั้งวิชาชีพเพื่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนสำหรับบริหารจัดการหลักสูตร โดยจัดตั้งคณะกรรมการในการดูแลกำกับเพื่อความโปร่งใสต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากข้อค้นพบที่เจอ คือ ผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี และผู้สูงอายุที่เข้าโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหากไม่มีความประสงค์ที่จะสำเร็จการศึกษา หากแต่มีความประสงค์จะเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนผู้สูงอายุตลอดไป แต่ทางโรงเรียน

มีความจำกัดด้านงบประมาณและสถานที่ในการรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป หน่วยงานที่มีศักยภาพสามารถนำโครงการวิจัยนำร่องมาพัฒนาศูนย์การเรียนรู้แบบครบวงจร แบบตลอดชีวิตให้กับผู้สูงอายุที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนแบบไม่จำกัดด้วยระยะเวลา

2.2 ควรมีการวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้จากศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหากหากตำบลแม่กา

2.3 ควรมีการวิจัยแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุเพื่อศึกษาปัจจัยทั้งทางตรงและปัจจัยทางอ้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่สนับสนุนงบประมาณ ตามโครงการ Unit of Excellence ประจำปีงบประมาณ 2564

เอกสารอ้างอิง

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2564). คู่มือแนวทางเกณฑ์การคัดเลือกและประเมินผลงานรางวัล LTC ปี 2565

สำหรับศูนย์อนามัยที่ 1-12 และกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย.

มณฑนา จรรย์รัตนไพศาล. (2558). รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในจังหวัด กำแพงเพชร. สักทอง:

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 21(3), 86-96.

รุ่งรัตน์ ผลสวัสดิ์. (2562). การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อส่งเสริมความรอบรู้ทางสุขภาพของผู้สูงอายุในสังคมไทย.

วารสารพยาบาลทหารบก, 20(3), 54-61.

โรงพยาบาลเปาโล พหลโยธิน. (2563). งานอดิเรก กิจกรรมสร้างสุขให้ผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อ 31 มีนาคม 2565,

จาก <https://www.paolohospital.com/th-H/phahol/Article/Details>

วิชณี คุปตะวาทีน, แม่นาวสนาพงษ์, พรทิพย์ขุนดี และรัชตา มิตรสมหวัง. (2562). สังคมสูงวัยกับโลกสมัยใหม่.

วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ. 4(พิเศษ), 444-450.

สงัด อุทรานันท์. (2532). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคใต้. (ม.ป.ป.). ทำการศึกษารูปแบบการจัดการศึกษา

ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุผู้สูงอายุในเขตภาคใต้ตอนบน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหาก (2564). หลักสูตรโรงเรียนผู้สูงอายุวัดแม่กาโทกหาก. พะเยา: ม.ป.ท.

Dick, W., Carey, L. and Carey, J. O. (2005). *The systematic design of instruction* (6th ed.). Boston:

Pearson/Allyn and Bacon.

Erdogen, M. (2010). Sustainability in higher education: A needs assessment on a course “Education and awareness for sustainability”. *Asia-Pacific Forum on Science Learning and Teaching*, 11(1), 1-20.

Likert, Rensis. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale" *Reading in Attitude Theory and Measurement*. Fishbein, Martin, Ed. New York: Wiley & Son.